

Gospa Zorica Kurent je bila upravnica kinotečne dvorane od njene ustanovitve leta 1963, ko je bila to še dvorana Jugoslovanske kinoteke v Ljubljani, pa do leta 1995, ko se je upokojila, malo preden je kinotečna dvorana zamenjala državljanstvo in postala Slovenska kinoteka. Z gospo, ki je na Miklošičevi 28 pustila vso delovno dobo, smo se pol stoletja po tem, ko je nastopila službo, pogovarjali o nekih drugih časih, o prvih korakih slovenske kinotečne dejavnosti in o edinem kinu v mestu, ki je imel garderobo za obiskovalce.

Pogovor z gospo Zorico Kurent ob 50-letnici kinotečne dejavnosti v Sloveniji

Špela Barlič, foto: arhiv časopisa *Dnevnik*

Zorica Kurent in Špela Barlič, foto: Milan Ljubić

Gospa Kurent, ste »kinotečnica« z enim najdaljših stažev v vsej njeni zgodovini ... Kako ste pravzaprav prišli na to delovno mesto?

Delavska univerza je objavila oglas, da išče delavce za Kinoteko – upravnika, operaterja, blagajničarko, snažilko in biljeterja. Takrat sem že diplomirala in bila šest let brez službe; honorarno sem delala od doma. Za upravnika dvorane so zahtevali le srednješolsko izobrazbo, a se mi je vseeno zdelo, da bi to delo rada opravljala, in sem šla vprašat, če bi me vzeli. In so me – predvsem ker sem perfektno znala slovensko in srbsko, kar je prišlo prav, ker je bilo treba komunicirati z upravo Jugoslovanske kinoteke v Beogradu. Bila sem edina kandidatka s fakultetno izobrazbo, kar pa so mi pri plači upoštevali šele po petih letih zahtevne službe. Delo mi je odgovarjalo, ker sem imela od nekdaj rada film, pa tudi zaradi praktičnih razlogov. Doma sem imela dva otroka in mi je ustrezalo, da sem delala dopoldne, šla nato domov in vmes kaj postorila, skuhalo za otroka, popoldne pa šla spet v službo – na predstavo v Kinoteko. Pet let sem s publiko gledala prav vse filme, ker tudi sama nisem poznala čisto vsega, kar smo predvajali, in sem se na ta način tudi jaz »šolala«.

Omenili ste znanje jezikov – po izobrazbi ste slavistka, po rodu pa Srbkinja ...

Rojena sem bila v Novem Sadu in otroštvo preživela v Vojvodini. V Slovenijo sem prišla leta 1947, stara trinajst let. Mama se je že

pred vojno ločila od mojega očeta in se po vojni poročila s Slovencem, profesorjem, ki je prišel v Vojvodino, ko je tedanja oblast iz prosvetnih služb premeščala vse sokole. V Ljubljani pa je živela njegova mama – in po vojni je želel poskrbeti zanjo, zato smo se skupaj preselili sem. Slovenščine sem se naučila tu v gimnaziji.

Kaj so obsegale delovne zadolžitve upravnice dvorane?

Najprej so me za mesec in pol povabili v Beograd, kjer so me naučili računovodskih spretnosti, potrebnih za upravljanje dvorane. Zbirala sem predloge članov našega programskega sveta in se v Beogradu dogovarjala, katere filme naj nam pošljejo. Prišla sem na idejo, da naj bi šli filmi iz Beograda najprej k nam, potem pa bi jih nekaj s programa vzel Zagreb in nato še Sarajevo. Tako smo zelo znižali stroške transporta. Sodelovala sem tudi z akademijo in s šolami, pripravljala razstave, slovenskim kulturnim delavcem je Jugoslovanska kinoteka podeljevala priznanja ... Če sta zbolela blagajničarka ali biljeter, sem prevzela tudi njuno delo, le kinooperater me ni hotel naučiti obrti predvajanja, češ da mi potem vsaj še tega ne bo treba delati ... Ob obletnicah smo sami pripravljali tudi pogostitve.

Kakšno je bilo ozadje ustanovitve dvorane Kinoteke v Ljubljani?

Jugoslovanska kinoteka je imela ob ustanovitvi leta 1949 samo matično dvorano

– muzej v Beogradu. Imela pa je tudi posebne kopije odličnih starih filmov, nekakšen pregled filmske zgodovine, ki jih je predvajala po kulturnih domovih v republiških prestolnicah – najprej v Zagrebu, potem pa še v Sarajevu in Ljubljani. Ko so po nekaj letih ta gostovanja prenehala, ker se je fond zaradi tolikšnega prometa obrabil, in ker so za fond plačevale vse republike, so se na sestanku mednarodne zveze filmskih arhivov FIAF dogovorili, da bo vsaka republika smela imeti svojo kinotečno dvorano. S tem smo v Sloveniji dobili dovoljenje za predvajanje vseh filmov Jugoslovanske kinoteke – manjkal nam je samo kakšen film katerega izmed zasebnih evropskih producentov, ki so predvajanje dovoljevali samo matični dvorani.

Kakšno namembnost pa je imela dvorana, preden je postala kino?

Pred kinotečno dejavnostjo je v dvorani Delavske prosvetno kulturno dramsko društvo igralo svoje uprizoritve. Potem je Sekretariat za kulturo in prosveto sklenil pogodbo z Delavsko univerzo Boris Kidrič, da bo adaptirala dvorano za predvajanje filmov. Oni so kupili aparature in financirali našo dejavnost.

Ljubljanska Kinoteka je bila nekakšna »izpostava« beograjske, kolikšna pa je bila mera njene avtonomnosti?

Bila je kot nekakšna kopija beograjske, a relativno samostojna ustanova – imeli smo lasten programski svet, program in celo založniško dejavnost. Izdajali smo dela slovenskih avtorjev in prevajali tuje knjige. Tega druge jugoslovanske kinoteke, z izjemo matične, niso imele.

Kaj pa se je s filmskim fondom zgodilo po razpadu Jugoslavije?

Imeli smo srečo, da je tik pred razpadom Jugoslavije gospod Ivan Nemanič, pri Arhivu Slovenije zadolžen za filmski arhiv, šel v Beograd s tovornjakom in vse slovenske ter slovensko podnaslovljene filme pripeljal domov. Nekaj unikatov pa je le ostalo v Beogradu; še te današnja Kinoteka pravzaprav ima, ampak jih ne predvaja, ker ima samo eno kopijo.

Kako so ljubljansko Kinoteko sprejeli gledalci?

Zelo dobro! Navadili so se obiskovati naše filmske cikle ... Bili smo dobro organizirani, vedno smo se nekako znašli; če podnapisov nismo imeli, smo jih obiskovalcem natisnili na papir, za neme filme smo imeli dialog liste, ki so jih brali študentje AGRFT, ki so v zameno brezplačno hodili na predstave. Ko smo prišli pod upravo Ljubljanskih kinematografov, so najprej adaptirali dvorano, zamenjali stole in popravili aparature, dobili pa smo tudi glasbeno spremljavo. Nek gospod, profesor, ameriški Slovenec, mi je iz Amerike poslal note za neme filme, ki jih je imela njihova univerza, jaz pa sem prosila Boruta Lesjaka, če bi lahko skrbel za glasbeno spremljavo.

V nekem obdobju ste iz upravnice kinotečne dvorane napredovali v naziv direktorice ljubljanskih kinematografov.

Pod administrativno upravo Ljubljanskih kinematografov smo prišli leta 1980 – in ko je šel direktor gospod Albert Vodnik v pokoj, so za to delovno mesto potrebovali nekoga z visoko izobrazbo in se obrnili name. Sprejela sem, ker sem tako lažje skrbel za nemoteno delo v kinotečni dvorani.

Omenili ste, da so študentje igre z ljubljanske akademije ob predvajanju nemih filmov brali dialoge. Ste z AGRFT sodelovali tudi pri oblikovanju programa?

Tudi. Profesor Grabnar, ki je predaval filmsko zgodovino, je oblikoval program za svoje študente. Ko je Grabnarja nasledil Vladimir Koch, je naredil celo seznam študentov vseh štirih letnikov in filmov, ki si jih morajo ogledati. Študentje so nato blagajničarki pokazali indeks in blagajničarka jih je odključala, profesor Koch pa je pri izpitih preverjal, kaj je kdo gledal in česa ne.

Imate na kakšno obdobje posebne spomine?

Najlepših je bilo prvih pet let. Takrat je vse teklo kot po maslu. Dvorana je bila skoraj vedno osemdesetodstotno razprodana in v tistih časih so se vrste vile le pred kinotečno kinodvorano. Imeli smo po tri predstave na dan in filmov nikoli nismo takoj ponovili, čeprav bi tako lahko več zaslužili. Prvih pet

dni v tednu smo predvajali bolj »resen« program, med vikendi pa malo lažjega in kaj za otroke. Ob ciklusih komedije je bilo kar naprej polno. Imeli smo Lubitscha, Chaplina, Keatona ... Na naše predstave je hodilo veliko starejše publike. Spomnim se, da so nekateri prosili, da bi zadnjo predstavo dali na spored prej kot ob devetih zvečer, ker je bilo to zanje prepozno ... V Ljubljani je bilo taksijev takrat le za vzorec, avtobus je nehal voziti ob enajstih, zato smo se trudili, da jim čim večkrat ustrezemo. Zelo smo pazili na obiskovalce in njihove želje, vztrajali smo edino pri tem, da ne ponavljamo dan za dnem istih filmov.

In obiskovalci so vam to naklonjenost vračali z zvestobo.

Imeli smo veliko stalnih obiskovalcev; zanje smo imeli vedno rezervirane karte. Obiskovalci so bili zelo prijazni, pogosto so se prišli predstaviti. Prišla je recimo mama Dubravke Tomšič Srebotnjak, se predstavila in zagotovila, da bo hodila k nam, ker smo čisto drugačni od drugih kinematografov. Spomnim se tudi gospoda Kosca, skoraj stoletnika, ki je redno hodil gledat Dovženkovne filme. Nekoč ga je blagajničarka Štefka vprašala, kako to, da vedno hodi na te filme, in je odvrnil: »Bil sem ujetnik v Rusiji in vse to prehodil.«

Kinoteka je premogla tudi imenitno in arhitekturno kakovostno kinodvorano, kakršne v Ljubljani poprej ni bilo.

Res je bila nekaj posebnega. To je bil edini kino v Ljubljani, ki je imel pozimi garderobo, kot so jo imeli na Dunaju in v drugih metropolah. Pod Ljubljanskimi kinematografi so najprej ukinili to in tako zmanjšali stroške za garderoberko. To je ljudem zelo manjkalo. Naslednja direktorica pa je na mestu garderobe naredila bife, kar nam je zelo znižalo raven ... Dolgo je trajalo, da smo ljudi navadili na red, ki ga v kinu niso bili vajeni. Pri nas je bil vstop v dvorano po začetku predstave prepovedan in morali smo narediti kar močna vrata, da zamudniki niso vdirali, da med predstavami ni bilo motenj ... Bar v preddverju pa je spet pomenil korak nazaj.

So se vam zgodili tudi kakšni neljubi incidenti?

Nekoč so nam z dvorišča vdrli zamudniki in tako ropotali po steklenih vratih, da so

nas gledalci prosili, če jih lahko spustimo noter. Potem smo jih spustili in eden nam je s pivsko steklenico razbil kristalna stekla na vratih. V tridesetih letih nismo toliko plačali za steklarja ... Spet drugič nam je nek stanovalec osemindvajsetke s sekiro razbil kljuko, ker ni imel ključev. Pa po veži so nam urinirali in brezdomci so nam kradli tisti velik, posebej za nas izdelan predpražnik, ga nosili pred vrata bifeja in na njem spali. Vse sorte je bilo ...

Kaj pa svetlejši plati vašega dela?

Ljubi so mi bili obiski naših stalnih gledalcev, ki so se prišli v pisarno zahvaliti in pohvaliti naše delo. Ob nekem prazniku je prišla kar cela družina stalne obiskovalke – vsakemu od nas so čestitali, prinesli so šampanjec in piškote. Lepo smo se razumeli.

Še vedno radi hodite v kino?

Redkokdaj grem. Malo ker težko sedim, pa tudi ker me jezi, da vedno vnaprej vem, kako se bo zgodba razvila. Navadila sem se na strukturo filmske pripovedi in vse je postalo preveč predvidljivo ...

Kako sprejemate sodobne tehnologije in dejstvo, da filme danes največ gledamo doma?

Rada sem skupaj z originalom. Če želim gledati dramo, grem v gledališče – na televiziji je ne gledam. Tudi če berem knjigo, imam rada papir.